

Vári Vince

AZ EURÓPAI ÜGYÉSZSÉG SZEREPE ÉS HATÉKONYSÁGA A TRANSZNACIONÁLIS BŰNÖZÉS ELLENI JOGÉRVÉNYESÍTÉSBEN

Az Európai Ügyészség (European Public Prosecutor's Office, a továbbiakban: EPPO) létrehozása az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelmét célzó legfontosabb újításnak tekinthető az uniós büntetőjog területén. Az EPPO központosított ügyészségi szervként kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az uniós forrásokkal kapcsolatos bűncselekmények feltárásában, üldözésében és az elkövetők bíróság elé állításában, ezzel radikálisan átalakítva az uniós büntetőjogi rendszert.¹ Az EPPO létrehozásának gondolata a Lisszaboni Szerződés elfogadása után vált ismét aktuálissá, amikor az EU vezetése fokozott figyelmet kívánt fordítani a pénzügyi érdekek védelmére és a csalások visszaszorítására.² A szervezet célja nem csupán a pénzügyi bűncselekmények hatékony kezelése, hanem egy olyan egységes európai igazságügyi struktúra kialakítása is volt, amely biztosítja az Európai Csalás Elleni Hivatal³ tevékenységének megerősítését.⁴ Az EPPO transznacionális működése számos jogi kihívást vet fel, különösen az eljárási szereplők alapvető jogainak gyakorlása és az eltérő nemzeti jogrendszerek közötti koordináció tekintetében. A jogi garanciák megléte elengedhetetlen a tisztességes eljárás biztosításához, ugyanakkor ezek összehangolása a különböző tagállami rendszerekkel jelentős akadályokat gördít az uniós szintű igazságügyi együttműködés elé. A kölcsönös bizalom elve és az ügyészségi rendszerek integrációja kulcsfontosságú a hatékony működés érdekében, amely csak a nemzeti és uniós jog harmonizációja révén

¹ RÖNNLUND 2023.

² SICURELLA 2023.

³ Office Européen de Lutte Antifraude.

⁴ BELLACOSA – DE BELLIS 2023.

valósítható meg.⁵ Le kell szögezni, hogy a garanciális jogok biztosítása érdekében olyan közös jogi normák kialakítására van szükség, amelyek túlmutatnak a nemzeti szabályozásokon, és képesek összehangolni egy transznacionális igazságügyi szerv működésének hatékonyságát is.⁶ Az EPPO felállítása tehát nemcsak az EU pénzügyi érdekeinek védelmét szolgálta, hanem jelentős jogi reformokat is indukált a büntetőjog területén. A közös jogi normák alkalmazása és a nemzeti rendszerek közötti együttműködés kulcsfontosságú az EU pénzügyi érdekeinek jövőbeli védelme érdekében.

AZ EPPO TÖRTÉNETE

Az EU büntetőpolitikájának alapjai az Európai Tanács tamperei ülésére⁷ vezethetők vissza, ahol 1999 októberében az EU vezetői úgy döntöttek, hogy létrehozzák a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló európai térséget. A bel- és igazságügyi politika kétszintű struktúrát ölel fel: az első szint az EU 27 parlamentjének döntéshozatali hatáskörét, míg a második szint Brüsszel felülbíró szerepét célozta meg, gyakran a nemzeti szuverenitás rovására.⁸ Paradox módon a jogalkotási folyamat gyakran elakadt, különösen a szuverenitás alapvető kérdéseiben, ami elhúzódó vitákhoz vezetett.⁹

Bár a demokratikus legitimáció elve alapvető, ezen a területen háttérbe szorult, mivel a politikai döntések a nemzeti szuverenitás és a globális fenyegetésekkel szembeni védelem érdekében születtek. A büntetőügyekben való bűnügyi és igazságügyi együttműködésnek a 2001. szeptember 11-i események utáni bővülése a terrorizmus elleni háborúval összefüggésben jelentős jogszabály-beáramlást eredményezett. Ennek célja az igazságügyi és rendészeti hatóságok közötti együttműködés fokozása, különösen az Európai Igazságügyi Együttműködési Egység (a továbbiakban: Eurojust) és az EPPO megerősítése érdekében.¹⁰

⁵ RAMOS 2023.

⁶ SIMSHAW 2022; LYTUVYN et al. 2022.

⁷ European Union 1999.

⁸ BINDI 2022.

⁹ VOGT–PUKARINEN 2022.

¹⁰ ROJSZCZAK 2022; GRABOWSKA-MOROZ–ŚNIADACH 2021.

AZ EPPO JOGI KERETE

Az EU működéséről szóló szerződés 86. cikkének (3) bekezdése biztosítja az EPPO intézményi függetlenségét és a „teljesen független döntéshozatal” jogkörét, amely a tisztességes jogérvényesítés alapvető feltétele.¹¹ A függetlenség biztosításához olyan jogi keretre volt szükség, amely garantálja a pártatlanságot és a hatékony döntéshozatalt. Ennek kulcselemei közé tartozik az ügyészek és munkatársaik számára a befolyásolás elkerülésére alkalmas szervezeti viszonyok megteremtése, úgymint a szervezeten kívülről érkező kérések és utasítások végrehajtásának teljes tilalma, függetlenül azok forrásától; a szakmai köteleességek maradéktalan tiszteletben tartásának előírása; valamint a személyes mentelmi jog védelme, amely biztosítja az ügyészi munka külső befolyástól való mentességét.¹² Azonban a jelenlegi jogi keretben az EPPO-nak nincs teljesen kidolgozott politikai struktúrája, és a megfelelő igazságügyi garanciák is hiányoznak, ami problémákat okozhat a működésében. A legfontosabb kérdés az, hogy ki felelős a 86. cikk (3) bekezdésében foglalt szigorú követelmények betartásának biztosításáért és ellenőrzéséért. Ez a kérdés számos jogi és politikai dilemmát vet fel, és a válaszok megfogalmazása elengedhetetlen a jövőbeli intézményi fejlődés szempontjából.¹³ Általánosságban kijelenthető, hogy az EPPO hatékony működéséhez olyan pontos és kidolgozott jogi keretre volna szükség, amely biztosítja az uniós és a nemzeti jogrendszerek között a megfelelő kölcsönhatást. Az egyes eljárások, döntéshozatali folyamatok során figyelembe kellene venni a különböző nemzeti rendszerek sokféleségét és az EPPO döntéseinek hatását az adott jogrendszerek működésére. Ezért – különösen a több tagállamot érintő nyomozásokban – nagyon fontos az adatok, információk és bizonyítékok gyors és a későbbi bírósági szakaszban való felhasználhatóságot biztosító megosztása, valamint a joghatósági összeütközések megoldása. Mindez úgy, hogy nem sérül a szubszidiaritás elve, és tiszteletben tartja az integráció a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait.¹⁴ A hatékony együttműködés érdekében az uniós intézményeknek és a nemzeti hatóságoknak közösen kell dolgozniuk a politikai és jogi kérdések rendezésén. A jövőbeli reformok során figyelembe

¹¹ Szerződés az Európai Unió működéséről, 86. cikk (3) bekezdés.

¹² ELHOLM 2021.

¹³ KÜHN 2022.

¹⁴ POLT 2015.

kell venni a politikai konszenzus fontosságát is, hogy biztosítani lehessen a szükséges nemzeti igazságügyi támogatást és a megállapodások előkészítését.¹⁵ Magyarország vonatkozásában azonban az EPPO mint önálló intézmény az alaptörvénnyel való összhang kérdését is felveti, mivel az abban rögzítettek szerint a magyar ügyészség az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője.¹⁶

*Az EPPO létrehozásáról szóló
(EU) 2017/1939 rendelet*

A 2017/1939/EU rendelet¹⁷ jelentős lépést tett az EPPO létrehozása irányában, amely az EU működéséről szóló szerződés 86. cikkének (1) bekezdésén alapul. A rendeletet az Európai Bizottság javaslatára és az EU Tanácsának jóváhagyásával alkották meg, amelynek célja, hogy az uniós tagállamok közvetlenül részt vegyenek a büntetőügyek kezelésében. A szabályozás a nemzeti parlamentek uniós szerepéről szóló 22. jegyzőkönyvben rögzített megerősített együttműködés keretében valósul meg.¹⁸ A rendelet szabályozza az EPPO felépítését, hatáskörét és működését, és létrehozza a szükséges jogi keretet a nemzeti bűnüldöző hatóságok és az európai ügyészek együttműködésének biztosításához. Az EPPO létrehozására vonatkozó döntés célja, hogy a pénzügyi csalások és bűncselekmények hatékonyabb üldözését biztosítsa az Unió szintjén. Az Európai Ügyészség (EPPO) számára mindez a tevékenység abban nyilvánul meg, hogy aktívan nyomoz, büntetőeljárást indít és perel azokkal szemben, akik jogellenesen használják ki vagy sikkasztják az Európai Unió pénzügyi érdekeit érintő költségvetési forrásokat. Ez a hatáskör kifejezetten az EU költségvetését károsító bűncselekményekre összpontosít, és a hagyományos nemzeti csalás-üldözésnél szélesebb, uniós szintű jogkört jelent.

A rendelet alapján az EPPO 2020. június 1-jén kezdte meg működését, és az EPPO főügyésze hivatalosan 2020. október 29-én vette át megbízatását. Az EU-n belüli jogi harmonizáció és az EPPO célja, hogy megteremtse az egységes

¹⁵ AMELIN 2021; MANCANO 2021.

¹⁶ CZENCZER-SZTODOLA 2019.

¹⁷ A Tanács (EU) 2017/1939 rendelete (2017. október 12.) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj?locale=hu>.

¹⁸ AMELIN 2021.

jogalkalmazást, miközben lehetőséget biztosít a nemzeti jogi rendszerek számára, hogy az európai normákhoz igazodjanak. Az EPPO joghatósága nem terjed ki az összes nemzeti bűncselekményre, és a hatásköre is szűkebb, mivel csak az EU pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekre összpontosít, különösen a csalásra, korrupcióra, pénzmosásra.¹⁹ Az EPPO nem képes önállóan minden jogi elem relevanciáját értékelni, így az ügyek kiválasztásakor egyfajta minőségi szűrőt alkalmaz a bűncselekmények tagállamok közötti vertikális koordinációjának biztosítása érdekében. A folyamat a nyomozások előzetes kiválasztásával kezdődik, és az ügyek hazai jelentőségét, kiemelt fontosságát kell igazolni az eljárás megindíthatóságának céljából. Az EPPO és a nemzeti ügyészségek közötti szoros együttműködés biztosítja, hogy az EU pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményeket a megfelelő jogi és politikai kereteken belül kezeljék.²⁰ Az EPPO tehát kifejezetten a transznacionális bűncselekményekre koncentrálni, különösen azokkal kapcsolatban, amelyek közvetlenül érinthetik az Unió pénzügyi érdekeit, és különleges védelmet igényelnek az európai jogi keret alapján.²¹

AZ EPPO INTÉZMÉNYI FELÉPÍTÉSE

Az EPPO jelentős jogi és intézményi előrelépést jelentett az EU gazdasági és pénzügyi bűnözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseiben. Az EPPO felhatalmazást kapott az EU pénzügyi érdekeit érintő bűncselekmények kivizsgálására és üldözésére. Ez az új uniós ügyészeti szerv egyedülálló és érzékeny pozíciót tölt be az Unió sokrétű politikai és jogi keretein belül. Megalapítását közel 20 évnyi összetett tárgyalási folyamatok előzték meg.²² Létrehozásának célja az uniós szervek és a tagállamok közötti növekvő konszenzusból eredt, miszerint szükség van egy olyan központosított szervre, amely a pénzügyi csalások azonosításáért, kivizsgálásáért és az elkövetők büntetőeljárás alá vonásáért felelős, amely egyben a nemzeti szintű bűnüldözési kapacitások széttagoltságát és gyakori eredménytelenségét volt hivatott orvosolni. Az EU döntéshozói a szervezet megalapítása során alaposan megvizsgálták, miként ruházzák fel az EPPO-t közvetlen bűn-

¹⁹ Lásd: www.eppo.europa.eu/en.

²⁰ KREMENS 2021.

²¹ FABBRI – ZILIA BONAMINI PEPOLI 2021.

²² KUCHMENKO 2024.

üldözési hatáskörrel az egyes tagországok nemzeti hatóságainak hatáskörébe tartozó ügyekben. Ugyanis az EU irányelve által garantált erős védelmi jogok (köztük az ártatlanság védelme és a tárgyaláson való részvétel joga) gyakran konfliktusba kerülnek az EPPO kiterjesztett bűnüldözési hatásköreivel, ami folyamatos jogalkotási kihívás elé állítja az Uniót.²³ Mindezekről függetlenül az EPPO valóban jelentős áttörést jelentett az EU gazdasági és pénzügyi bűnözés elleni küzdelmében,²⁴ annak ellenére, hogy az EPPO közvetlen bűnüldözési jogosítványokhoz való hozzáférése – különösen a nemzeti szuverenitás érzékeny területein – jelentős szakmai vitákat és gyakran jelentős ellenállást váltanak és váltottak ki szakmai körökben.²⁵

Az Európai Ügyészség (EPPO) szervezeti felépítésének alapvető elemei a delegált európai ügyészek (Deputy European Prosecutors, a továbbiakban: DEP), akik az intézmény működésének meghatározó szereplői. Szerepük nemcsak az EPPO-t létrehozó uniós rendelet, hanem a tagállami büntetőjogi rendszerek szempontjából is újító jelentőségű. A DEP-ek nem pusztán az EPPO helyi képviselőiként tevékenykednek, hanem közvetlen felelősséggel tartoznak a nyomozások lebonyolításáért és a büntetőeljárások irányításáért.²⁶ Kinevezésüket, jogállásukat, valamint feladataikat és hatáskörüket az EPPO alapító rendelete szabályozza, amely egyértelműen meghatározza jogkörüket mind az uniós, mind a nemzeti jogrendszerben, függetlenségüket az állami hatóságoktól és kötelezettségeiket, mint akár a titoktartás vagy az eljárási szabályok betartása.

A delegált ügyészek legfontosabb feladatai közé tartozik egyrészt a nyomozások vezetése, a gyanúsítottak kihallgatása, a bizonyítékok gyűjtése, illetőleg a kényszerintézkedések (például házkutatás) kezdeményezése. Ők döntenek a büntetőeljárások megindításáról és a vádemeléshez szükséges feltételek biztosításáról, illetve a pert lefolytató nemzeti ügyészekkel való együttműködés hasonlóan kiemelt feladatuk.²⁷ Az EPPO főügyésze (European Chief Prosecutor) és a központi szerv felügyelete alatt dolgoznak, de eljárási autonómiával rendelkeznek. A DEP-ek egyedülálló jogállást képviselnek, mert kettős jogalanyiságuk folytán egyszerre tartoznak az uniós és a nemzeti büntetőjog hatálya alá. Mindemellett

²³ RUŽIČKOVÁ 2021.

²⁴ WADE 2021.

²⁵ SCHMEER 2023.

²⁶ GLASER–HARTMANN 2022.

²⁷ GERBER 2022.

közvetlen ügyészi hatáskörük kiemeli őket, és a nemzeti ügyészségektől függetlenül dönthetnek a nyomozási lépésekről.²⁸ Kiemelendő előnyük az uniós szintű koordinációs lehetőség az igazságszolgáltatás és a bűnüldözés terén, amelynek köszönhetően az EPPO keretében zökkenőmentesen működhetnek határokon átnyúló ügyekben is, anélkül, hogy bilaterális vagy egyedi szintű intézkedésekre lenne szükség.

AZ EPPO-VAL SZEMBENI KRITIKÁK ÉS KIHÍVÁSOK

Az EPPO működésével kapcsolatos kritikák és kihívások számos területet érintenek. Az egyik fő aggály az, hogy az EPPO hatásköre az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos bűncselekményekre korlátozódik. Maurizio Bellacosa és Maurizia De Bellis szerint ugyanakkor ez a szűkebb fókusz lehetővé teszi az ügyészség hatékony működését.²⁹ Azonban felvetődik a kérdés, hogy egy szélesebb hatáskörű EPPO jobban képes lenne-e kezelni az EU pénzügyi érdekeit veszélyeztető más típusú bűncselekményeket, például a nem pénzügyi motivációjú, de gazdasági integritást fenyegető cselekményeket. Egyre több példa mutat arra, hogy a nemzeti hatáskörök és az uniós jog közötti összeütközés nem csupán a hatásköri kérdésekből ered, hanem egy mélyebb, régóta fennálló feszültségből, amely a tagállami jogok és az uniós jog szupremáciája közötti erőviszonyokban gyökerezik.³⁰

A második kritika az EPPO ügyészeinek állampolgárságára vonatkozik, amely a nemzeti ügyészek közötti szoros együttműködés szükségességéből ered. Valsamis Mitsilegas szerint az ügyészek rotációja, amely lehetővé tenné az állampolgárság szerinti cserét, elősegíthetné a hatékony együttműködést, mivel a pénzügyi bűncselekmények gyakran transznacionális jellegűek.³¹ A rotáció biztosítaná, hogy az ügyészek széles körű tapasztalatokkal rendelkezzenek, miközben megőrzik a szakértelmet és az objektivitást.

A harmadik kritika a nemzeti nyomozások felügyeletére vonatkozik. Vânia Costa Ramos szerint az EPPO felügyeleti jogkörének kiterjesztése politikai és

²⁸ UDVARHELYI 2021.

²⁹ BELLACOSA – DE BELLIS 2023.

³⁰ MÁRTON 2023.

³¹ MITSILEGAS 2021.

jogi feszültségeket okozhat, mivel alááshatja a nemzeti bíróságok és ügyészségek függetlenségét.³² A nemzeti jogrendszerek autonómiájának fenntartása meghatározó, de a transznacionális bűnözés hatékony felderítése érdekében az EPPO centralizált hatáskörének szükségessége is indokolt. Ez az egyensúly megteremtését igényli az uniós jogérvényesítés szükségessége és a nemzeti jogrendek függetlensége között.

A szuverenitás kérdése különösen fontos a büntetőjog területén, ahol a nemzeti jogrendszerek autonómiájának megőrzése mellett a központi intézmények, mint az EPPO működésének hatékonyságát és bürokratikus kihívásait is figyelembe kell venni. Az EPPO joghatóságának gyakorlása során a nemzeti hatóságokkal való hatásköri konfliktusok jelentős kihívásokat támaszthatnak. Az Európai Ügyészség példát mutat a megosztott hatáskör elvére, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy megőrizték szuverenitásukat, miközben közösen dolgoznak. Ha egy tagállam úgy érzi, hogy szuverenitása veszélybe kerül, jogosan léphet fel saját védelme érdekében. A Közösségnek figyelembe kell vennie a tagállamok álláspontját, és nem szabad elítélnie őket azért, mert elutasítanak egy adott intézkedést.³³

A hatékony eljárások lefolytatásának egyik jelentős akadály, hogy az EPPO-rendelet nem hozott létre egy átfogó uniós büntetőeljárási törvénykönyvet, hanem csupán minimális szabályokat határozott meg, ami azt jelenti, hogy ha egy kérdés nincs szabályozva, akkor a tagállamok nemzeti jogszabályai alkalmazandók. Ez a hibrid rendszer, amelyben mind uniós, mind nemzeti szabályok érvényesek, problémákat okozhat, mivel jelentős eltérések vannak a tagállamok büntetőeljárási jogszabályai között. Az eltérő eljárások és jogszabályok veszélyeztetik az EPPO egységes működését. A túlzott nemzeti jogalkalmazás viszont csökkentheti az EPPO szupranacionális jellegét és hatékonyságát, továbbá veszélyeztetheti az EU intézményének függetlenségét és elszámoltathatóságát.³⁴ A joghatósági konfliktusok feloldásának egyik lehetséges módja az EPPO számára biztosított előzetes döntéshozatali kérelemre vonatkozó szubszidiárius lehetőség alkalmazása. Azonban a jogorvoslatok hosszadalmas eljárásai késleltethetik a nyomozásokat, és alá is áshatják a jogérvényesítés egységesítését.³⁵ A hatásköri konfliktusok elkerülése érdekében az EPPO számára célszerű lenne

³² RAMOS 2023.

³³ FORSTNER 2023.

³⁴ POLT 2022.

³⁵ CAIANIELLO 2024.

az elsőbbségi elv alkalmazása, és proaktívan kérni a döntést, ha joghatósági összeütközés merülne fel. A döntéshozatal ebben az esetben az igazságügyi hatóságok kezében lenne, vagy szükség esetén további megbeszéléseket indíthatnának az Eurojusttal.³⁶

AZ EPPO HATÉKONYSÁGA
A HATÁROKON ÁTNYÚLÓ BŰNÖZÉS
ELLENI KÜZDELEMBEN

Ahogy említettem, az EPPO felállítása kiemelkedő lépés volt az EU számára, különösen a pénzügyi bűncselekmények, mint a korrupció és az áfacsalás hatékony üldözésének terén. A létrehozása nemcsak jogi, hanem politikai döntés is volt, amelyet az Európai Parlament megerősödő szerepe és az uniós jogi rendszerek közötti szorosabb együttműködés kísért. A cél az, hogy az EPPO biztosítsa az EU pénzügyi érdekeinek védelmét, és közvetlen jogi beavatkozást hajtson végre a tagállamok bűnüldöző hatóságainak munkájában.³⁷ Mindazonáltal az EPPO tevékenysége szoros együttműködést igényel a nemzeti jogrendszerekkel. Az Európai Bizottság által 2010-ben előterjesztett javaslatcsomag célja az volt, hogy a tagállamok közötti együttműködés és a közvetlen büntetőjogi eszközök segítségével megerősítse az EU pénzügyi érdekeinek védelmét.

Az EPPO sikeres vádemeléseket és nemzetközi együttműködéseket folytatott a tagállamok közötti koordináció megerősítésére, különösen a korrupció és az áfacsalás terén. Egy példa erre az Egyesült Királyság és Románia közötti szoros együttműködés, amely egy áfacsalás nyomozására irányult. A brit hatóságok átadták a román végrehajtó hatóságoknak két cég ügyét, amelyek több mint 400 ezer euró értékű csalásban vettek részt. A román és a brit hatóságok közötti sikeres együttműködés eredményeként a cégek vezetőit felelősségre vonták, és a magánszemélyek is viselték a jogi következményeket.³⁸ Az EPPO hatáskörének és a nemzetközi jogi együttműködésnek köszönhetően sikerült előmozdítani a határokon átnyúló bűncselekmények felderítését és az igazságszolgáltatás működését.

³⁶ ZUIDEMA 2024.

³⁷ BELLACOSA – DE BELLIS 2023.

³⁸ MIHEŞ–CÎRMACI 2021.

ÖSSZEGZÉS

Az EPPO a működésének megkezdése óta az EU pénzügyi érdekeinek védelme céljából jelentős előrelépéseket tett a határokon átnyúló bűnözés és korrupció elleni küzdelemben, habár működése nemcsak jogi, hanem politikai és gazdasági szempontból is összetett kérdéseket vetett és vet fel. Továbbá az intézményi struktúra, amely a nemzeti hatóságok és uniós intézmények közötti együttműködésre épít, több kihívást is támaszt. Többek között olyanokat, mint a nemzeti hatóságok sokszínűsége, a koordinációs problémák és a külső befolyástól mentes büntetőeljárás elve, valamint a demokratikus elszámoltathatóság hiánya. Ezek mind olyan tényezők, amelyek befolyásolják az EPPO hatékonyságát.³⁹ A sikeresebb eljárások érdekében az EPPO-nak szüksége van a nemzeti hatóságokkal való szorosabb együttműködésre, valamint a jogi és pénzügyi szakértelem maximális kihasználására. A demokratikus elszámoltathatóság erősítése érdekében lényeges, hogy az EPPO működését az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek rendszeres tájékoztatásával, valamint az igazgatótanács és az Európai Ügyészi Kollégium éves elszámoltathatóságával erősítsék.⁴⁰ A közvetlen meghallgatások és a nyilvános vita hozzájárulhat, hogy az EPPO működése átláthatóbbá váljon.⁴¹ A nemzeti bíróságok feletti felügyelet és a delegált ügyészek rotációja szintén komoly kihívásokat jelent, amelyek további jogi és politikai diskurzust igényelnek. Az intézményi hatáskörök és a nemzeti hatóságok jogköreinek meghatározása elengedhetetlen a jövőbeli büntetőjogi reformok sikeres megvalósításához. Ami talán még kiemeltebb és sürgetőbb feladat, hogy az EPPO demokratikus legitimációját és működési hatékonyságát növelni kell, különösen a felülvizsgálati mechanizmusok kialakításával, amelyek biztosítják a jogállamiság elveinek betartását.⁴² Az EPPO működése tehát több szempontból is jelentős dilemmákkal szembesül, ugyanakkor szükségessége továbbra is megkérdőjelezhetetlen. A megfelelő jogi és politikai keretek fejlesztésével az EPPO valóban képes lehet a későbbiekben is hozzájárulni az EU pénzügyi érdekeinek védelméhez és a határokon átnyúló bűnözés hatékony visszaszorításához. A közjövőben fontos, hogy az EU az intézményi reformokat és a büntetőjogi mechanizmusok fejlesztését egyen-

³⁹ ELHOLM 2021.

⁴⁰ MITSILEGAS 2021.

⁴¹ WADE 2021.

⁴² BERGGREN–BJØRNSKOV 2022.

súlyba hozza a jogállamiság és a nemzeti szuverenitás megőrzésével, miközben figyelembe veszi a politikai és gazdasági összefüggéseket.⁴³

IRODALOMJEGYZÉK

- AMELIN, Oleksandr Y. (2021): International Legal Standards of Prosecutorial Activity and Status of Prosecutors. Implementation in Ukraine and in Individual Member States of the European Union. *Legal Horizons*, 14 (3–4), 25–34. Online: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87823/1/Amelin_Legal%20Horizons_2021_3-4.pdf;jsessionid=C15E1F1F73592C1248DB893E8D6C4C31
- BELLACOSA, Maurizio – DE BELLIS, Maurizia (2023): The Protection of the EU Financial Interests Between Administrative and Criminal Tools. OLAF and EPPO. *Common Market Law Review*, 60(1), 15–50. Online: <https://doi.org/10.54648/cola2023002>
- BERGGREN, Niclas – BJØRNSKOV, Christian (2022): Political Institutions and Academic Freedom. Evidence from Across the World. *Public Choice*, 183(1), 1–29. Online: <https://doi.org/10.1007/s11127-021-00931-9>
- BINDI, Federiga (2022): European Union Foreign Policy. A Historical Overview. In BINDI, Federiga: *The Foreign Policy of the European Union. Assessing Europe's Role in the World*. Washington, DC: Brookings Institution Press, 13–40. Online: www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/theforeignpolicyoftheeuropeanunion_chapter.pdf
- CAIANIELLO, Michele (2024): Sometimes the More Is Less. Transnational Investigations in the EPPO System After the Judgment of the EU Court of Justice. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 32(2), 87–104. Online: <https://doi.org/10.1163/15718174-32020001>
- CZENCZER Orsolya – SZTODOLA Tibor (2019): *A büntetés-végrehajtási reintegrációs munka jogi és biztonsági vonatkozásai*. Budapest: Ludovika.
- ELHOLM, Thomas (2021): EPPO and a Common Sense of Justice. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 28(2), 212–228. Online: <https://doi.org/10.1177/1023263X211005970>
- European Union (1999): *Tampere European Council 15 and 16 October 1999. Presidency conclusions*. Online: www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm
- FABBRI, Giulia – ZILIA BONAMINI PEPOLI, Vittoria S. (2021): Legal Persons and Cross-border Crimes in the EU. Current Issues and Prospects. *Freedom, Security & Justice. European Legal Studies*, (3), 223–242. Online: www.fsjeurostudies.eu/files/FSJ.3.2021.10.FABRI.BONAMINI.pdf
- FORSTNER Róbert (2023): Az Európai Ügyészséghez való csatlakozás kérdései a szuverenitás tükrében. In BÁNDI Gyula – POGÁCSÁS Anett (szerk.): *Law in Times of Crisis – Jog válság idején. Selected Doctoral Studies – Válogatott doktorandusz tanulmányok*. Budapest: Pázmány Press, 505–518. Online: https://jak.ppke.hu/uploads/articles/458015/file/Bandi_Pogacsas_Law_in_times_of_crisis_Jog_valsag_idejen_.pdf#p504

⁴³ BELLACOSA – DE BELLIS 2023.

- GERBER, Arielle (2022): Seizing the Opportunity for Advanced Whistleblower Protections and Rewards in the European Public Prosecutor's Office. *HRLR Online*, 2022. május 5., 313–354. Online: <https://hrlr.law.columbia.edu/hrlr-online/seizing-the-opportunity-for-advanced-whistleblower-protections-and-rewards-in-the-european-public-prosecutors-office/>
- GLASER, Sebastian – HARTMANN, Sarah (2022): CJEU: Germany's Public Prosecution Authorities Cannot be Regarded as a „Judicial Authority” with Regard to EAWs. The Truth or a Misconstrual of the Legal Reality? *German Law Journal*, 23(4), 650–660. Online: <https://doi.org/10.1017/glj.2022.36>
- GRABOWSKA-MOROZ, Barbara – ŚNIADACH, Olga (2021): The Role of Civil Society in Protecting Judicial Independence in Times of Rule of Law Backsliding in Poland. *Utrecht Law Review*, 17(2), 56–69. Online: <https://doi.org/10.36633/ulr.673>
- KREMENS, Karolina (2021): *Powers of the Prosecutor in Criminal Investigation. A Comparative Perspective*. New York: Routledge. Online: <https://doi.org/10.4324/9781003018247>
- KUCHMENKO, Vitalii et al. (2024): The Role of the Prosecutor's Office in Legal Relations. Analysis of Functions and Impact on the Judicial System. *Economic Affairs*, 69(1), 53–60. Online: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.7>
- KÜHN, Werner Miguel (2022): The European Public Prosecutor's Office: The Protection of the EU's Financial Interests as Supranational Integration Project. *Ukrainian Journal of Constitutional Law*, 11(3), 145–167. Online: <https://doi.org/10.30970/jcl.3.2022.1>
- LYTVYN, Nataliia et al. (2022): Enforcement of Court Decisions as a Social Guarantee of Protection of Citizens Rights and Freedoms. *Prawo i Więź*, 1(39), 80–102. Online: <https://doi.org/10.36128/priw.vi39.351>
- MANCANO, Leandro (2021): A Theory of Justice? Securing the Normative Foundations of EU Criminal Law Through an Integrated Approach to Independence. *European Law Journal*, 27(4–6), 477–501. Online: <https://doi.org/10.1111/eulj.12442>
- MÁRTON Balázs (2023): Az Európai Ügyészség és a tagállami ügyészség közötti hatáskörmegosztás szabályozásának problematikája. *Ügyészségi Szemle*, 8(1), 98–103.
- MIHEȘ, Cristian – CÎRMACIU, Diana (2021). The Role of Investigation in the National Law in Romania and in Cross-border Criminal Procedures with Special Regard to Crimes Affecting the Financial Interests of the EU. In FARKAS, Ákos – DANNECKER, Gerhard – JACSÓ, Judit (szerk.): *External, Internal and Criminal Investigations of Criminal Offences Affecting the Financial Interests of the European Union*. Budapest: Wolters Kluwer, 123–135. Online: https://euinv.uni-miskolc.hu/files/20573/Hercule_tanulmanykotet_fedel_belv_1_502old.pdf
- MITSILEGAS, Valsamis (2021): European Prosecution Between Cooperation and Integration. The European Public Prosecutor's Office and the Rule of Law. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 28(2), 245–264. Online: <https://doi.org/10.1177/1023263X211005933>
- POLT Péter (2015): Európai Ügyész: Tendenciák és lehetőségek. *Európai Jog*, 25(6), 1–6.
- POLT, Péter (2022): Cooperation Between the European Public Prosecutor's Office and Hungary. In FARKAS, Ákos – DANNECKER, Gerhard – JACSÓ, Judit (szerk.): *External, Internal and Criminal Investigations of Criminal Offences Affecting the Financial Interests of the*

- European Union*. Budapest: Wolters Kluwer, 413–420. Online: https://euinv.uni-miskolc.hu/files/20573/Hercule_tanulmánykotet_fedel_beliv_1_502old.pdf
- RAMOS, Vânia Costa (2023): The EPPO and the Equality of Arms Between the Prosecutor and the Defence. *New Journal of European Criminal Law*, 14(1), 43–70. Online: <http://doi.org/10.1177/20322844231157078>
- ROJSZCZAK, Marcin (2022): E-Evidence Cooperation in Criminal Matters from an EU Perspective. *International Criminal Law Review*, 85(4), 997–1028. Online: <https://doi.org/10.1111/1468-2230.12749>
- RÖNNLUND, Oscar (2023): *Added Value in Fighting Terrorism Through the EPPO. A Natural Progression or Wishful Thinking at the Current Stage?* Master's Thesis. Uppsala: Uppsala Universitet, Department of Law. Online: www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1740310/FULLTEXT01.pdf
- RUŽIČKOVÁ, Valéria (2021): Judicial Review of the Acts of the European Public Prosecutor's Office. Possible Shortcomings and Several Considerations in Relation to the Slovak Republic and Its Legislation. *The Lawyer Quarterly*, 11(4), 665–681. Online: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/490>
- SCHMEER, Laura (2023). The Establishment of the European Public Prosecutor's Office. Integration with Limited Supranationalisation? *Journal of European Integration*, 45(6), 845–869. Online: <https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2196069>
- SICURELLA, Rosaria (2023): The EPPO's Material Scope of Competence and Non-conformity of National Implementations. *New Journal of European Criminal Law*, 14(1), 18–33. Online: <https://doi.org/10.1177/20322844231157079>
- SIMSHAW, Drew (2022): Access to AI Justice. Avoiding an Inequitable Two-Tiered System of Legal Services. *Yale Journal on Law & Technology*, 24(1), 150–226. Online: <https://ssrn.com/abstract=4090984>
- UDVARHELYI Bence (2021): Az Office-től a College-ig. Gondolatok az Európai Ügyészség szervezeti felépítéséről. *Ügyészek Lapja*, 28(1–2), 147–166.
- VOGT, Henri – PUKARINEN, Aappo (2022): The European Union As a Long-term Political Actor. An Overview. *Political Research Exchange*, 4(1), 1–19. Online: <https://doi.org/10.1080/2474736X.2022.2043725>
- WADE, Marianne L. (2021): The EPPO and the Pitfalls of Actuarial Justice. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 28(2), 265–280. Online: <https://doi.org/10.1177/1023263X211006516>
- ZUIDEMA, Andrew (2024): EPPO, Conflicts and the €100,000 Financial Threshold. A Means to Circumvent Investigation? *Utrecht Law Review*, 20(4), 50–64. Online: <https://doi.org/10.36633/ulr.1017>

